

בית־הכנסת דזשליבאוו

משה גראבארסקי

ר' קלמן ומוסיה גראבארסקי.

לבית־הכנסת הזה קראו „דאס זשליבאָווער שילכל” ומקומו היה בדרום העיר, סמוך לתחנת הרכבת. המתפללים באו מהרובע זשליבאָוו, שבין רחוב שפיטאלנא והפרעיעזד, נ. א. מעבר הרכבת.

היה זה רובע של בתים מוקפים גינות נאות. מרחוב שפיטאלנא צריך היה לעבור סימטה לא־מרוצפת, כדי להגיע לבית־הכנסת. באביב ובסתיו רבו שם הבוץ ושולוליות־מים, שאי־אפשר היה לעברם גם במגפיים ואף לא בערדליים.

גבאי בית־הכנסת דאגו להתקין מדרכה מקרשים, שקראו להם „קלאדקעס”, לצד גן התפוחים של משפחת קרומירס ולצד הבתים של דוד בורודי, של נחציה זויברמן ושל ביתנו (בית קלמן גראבארסקי).

כשעלית על ה„קלאדקעס” האלה, הם שקעו בבוץ בקצה אחד והתרוממו פתאום בקצה השני, תוך התזת בוץ דליל על העוברים והשבים.

הבנין היה עשוי מעץ, ונבנה תיכף אחרי מלחמת העולם הראשונה. המתפללים היו מכל השכבות, חסידיים וסתם יהודים. החזן מוטל ליסיוק, אדם עדין, התפלל על־פירוב שחרית ואילו למוסף היה ניגש ל„עמוד” ראובן רוזנבוים, „דער פראוויטיעל”, שהצטיין בקולו הערב, שהקהל אהב לשמוע.

ר' ראובן רוזנבוים נהג גם לדרוש דרשה קטנה לפני קריאת־התורה על פרשת השבוע, הטפת מוסר ובענייני דיימא.

גבאי בית־הכנסת היו משה באלר, נחציה זויברמן, אביגדור ארליכגרכט, יצחק שילדר, משה־פרץ קאפוסטה, חיים בקר (באסקעס) ואברהם פרלמוטר.

בשבת בראשית נהוג היה לבחור גבאים חדשים לשנה החדשה. בבחירות היה שמת. כשרצה הגבאי להיבחר שנית, היה חייב להבטיח אספקת עצי־הסקה לתנור בחורף לבית־הכנסת וכן לדאוג לצרכים שונים.

שמש בית־הכנסת היה שנים רבות הרצל רויטר („דער פאָזשארקער”). הרבי ממלינצה היה בא מפעם־לפעם לכאן להתפלל.

לנגד עיני עומדים עוד היום מתפללי בית־הכנסת ואעביר רק מעטים מהם: שאול לרנר, אברהם־צ'יק גלר, גדליה קרומירס, קלמן גראבארסקי, משה פארשטיי, בערטשיק, זאק, היחים גולדפדר, אלי בקרינג, בנימין פוטאשניק, אברהם גרוור, יוסל שקורניק, חיים גיטלמן, גרשון שמויש, שימשל קאנפר, זלמן וורבה, זליג גרוור, דוד בורודי, שלמה דיטר, פייסי גרויפן, שמואל פרל, ברוך שארפאנקר, מוטל כץ, זלמן שחור, אברהם ברגר, נטע האַפען, עוזר גלייזל, קלמן קוזאק, שייקע פטרוסקה, משה נאטשיטש א. א. בית־הכנסת נשרף ומתפלליו נרצחו יחד עם כל יהודי העיר, רק בודדים נושאים בליבם זכרונות משבתות ומועדים, שאי־אפשר לשכחם.

ר' זוסיא צימרמאן, בנו חיים ומשפחתו.

